

Tuần 10 - Ngữ Văn 7

Tiết 1 CẢM NGHĨ TRONG ĐÊM THANH TĨNH

I/ Đọc-tìm hiểu chú thích

1. Tác giả: Lí Bạch (SGK/123,124)

2. Tác phẩm:

- Hoàn cảnh sáng tác: Sống xa quê, nhìn trăng nhớ quê.
- Thể thơ: cổ thể.

II. Đọc hiểu văn bản:

1. Hai câu thơ đầu:

“Sàng tiền minh nguyệt quang
Nghị thị địa thương sương”

→ *Lấy cảnh tả tình*

=> *Ánh trăng là đối tượng cảm nghĩ của chủ thể trữ tình trong một đêm trằn trọc không ngủ được.*

2. Hai câu cuối:

“Cử đầu vọng minh nguyệt
Đề đầu tư cố hương.”

→ *Phép đối, bố cục chặt chẽ.*

=> *Diễn tả cảm xúc sâu nặng thường trực trong tâm hồn người xa quê, đó là nỗi nhớ quê hương da diết.*

III. Ghi nhớ: SGK/ 124

Tiết 2 LUYỆN TẬP TỪ ĐỒNG NGHĨA, TỪ TRÁI NGHĨA, TỪ ĐỒNG ÂM

I. Tìm hiểu bài

1. Từ đồng nghĩa: là những từ có nghĩa giống nhau hoặc gần giống nhau

2. Từ trái nghĩa: là những từ có nghĩa trái ngược nhau

Ngảng >< cúi

Trẻ >< già

Sống >< chết

3. Từ đồng âm là những từ giống nhau về âm thanh nhưng nghĩa khác xa nhau, không liên quan gì với nhau.

Con bò- bò ra

II. Luyện tập

Tiết 3 THÀNH NGỮ

I/ Tìm hiểu bài

1. Thế nào là thành ngữ?

VD1, SGK/143

- lên thác xuống ghềnh
- tham sống sợ chết.
- Nhanh như chớp.

- *Đẹp như tiên*

⇒ **Cấu tạo cố định, biểu thị một ý hoàn chỉnh.**

VD2:

Nhóm 1: *Mưa to gió lớn, mẹ goá con cô, năm châu bốn biển, bùn lầy nước đọng ...*

→ **Mang nghĩa trực tiếp từ nghĩa đen.**

-Nhóm 2 : *ruột để ngoài da, lòng lang dạ thú, khẩu phật tâm xà, rán sành ra mỡ...*

→ **Nghĩa được suy ra từ phép chuyển nghĩa (hàm ẩn).**

2. Sử dụng thành ngữ

- Thân em vừa trắng lại vừa tròn,

Bảy nổi ba chìm với nước non. (vị ngữ)

- *Hay là anh đào giúp em cái gác, phòng khi **tắt lửa tối đèn** em chạy sang.* (phụ ngữ của DT).

- **Tôn sư trọng đạo** là thành ngữ thể hiện sự kính trọng của học trò đối với thầy cô. (Chủ ngữ)

⇒ **Ngắn gọn, hàm súc, biểu cảm cao.**

II. Ghi nhớ: SGK

Tiết 4 CÁCH LÀM BÀI VĂN BIỂU CẢM VỀ TÁC PHẨM VĂN HỌC

I. Tìm hiểu bài:

1. Thế nào là phát biểu cảm nghĩ về một tác phẩm văn học ?

Phát biểu cảm nghĩ về một tác phẩm văn học (bài văn, bài thơ) là trình bày những cảm xúc, tưởng tượng, liên tưởng, suy ngẫm của mình về nội dung và hình thức của tác phẩm đó.

2. Bố cục chung của bài văn phát biểu cảm nghĩ về tác phẩm văn học:

-**Mở bài:** Giới thiệu tác phẩm và hoàn cảnh tiếp xúc với tác phẩm.

-**Thân bài:** Những cảm xúc, suy nghĩ do tác phẩm gợi lên.

- **Kết bài:** Ấn tượng chung về tác phẩm.

3. Các bước làm văn phát biểu cảm nghĩ về tác phẩm văn học:

Phát biểu cảm nghĩ về bài thơ “Cảnh khuya” (Hồ Chí Minh)

a. Tìm hiểu đề:

- **Về nội dung:** Bài thơ “Cảnh khuya”.

- **Về thể loại:** cảm nghĩ về tác phẩm văn học.

b. Dàn bài

Mở bài:

- Giới thiệu bài thơ “Cảnh khuya” của Hồ Chí Minh.

Thân bài:

- Cảnh đêm trăng thơ mộng nơi núi rừng Việt Bắc:

+ Tiếng suối nghe văng vẳng khi xa, khi gần... trong đêm yên tĩnh.

+ Ánh trăng thanh lọc qua kẽ lá tạo nên một khung cảnh huyền hoặc.

+ Nghệ thuật so sánh, lấy động tả tĩnh, bức tranh thiên nhiên có chiều cao, chiều xa, chiều rộng...

Tâm trạng của nhà thơ trong đêm trăng đẹp:

+ Say mê cảnh thiên nhiên trong trẻo, kì diệu.

+ Ý thức trách nhiệm cao với đất nước, với cuộc kháng chiến.

Kết bài:

- Khẳng định “Cảnh khuya” là một bài thơ đặc sắc, ở đó có sự kết hợp hài hòa giữa cảnh và tình; giữa vẻ đẹp cổ điển và hiện đại.

c. Viết bài

d. Đọc lại và sửa chữa

II. Ghi nhớ: SGK

PHIẾU HỌC TẬP NGỮ VĂN 7 TUẦN 10

A. CẢM NGHĨ TRONG ĐÊM THANH TĨNH

Bài 1. Em hãy cho biết bài thơ “Cảm nghĩ trong đêm thanh tĩnh” được viết theo thể thơ nào? Vì sao em biết?

.....

.....

.....

.....

.....

Bài 2: Có người nói bài thơ “Cảm nghĩ trong đêm thanh tĩnh” hai câu đầu thuần túy tả cảnh, hai câu sau thuần túy tả tình. Em có đồng ý với ý kiến đó không? Vì sao?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

B. TỪ ĐỒNG NGHĨA, TỪ TRÁI NGHĨA, TỪ ĐỒNG ÂM

Bài 1: Phân biệt nghĩa của các từ đồng nghĩa sau: bình thường và tầm thường; hậu quả và kết quả.

.....

.....

.....

Bài 2. Tìm từ trái nghĩa trong khổ thơ dưới đây. Phân tích tác dụng cặp từ trái nghĩa tìm được.

Lưng núi thì to mà lưng mẹ nhỏ
Em ngủ ngoan em đừng làm mẹ mỏi
Mặt trời của bắp thì nằm trên đồi
Mặt trời của mẹ, em nằm trên lưng

.....

.....

.....

.....

.....

Bài 3. Đặt câu với cặp đồng âm sau. (Lưu ý: mỗi cặp đặt 2 câu)

Mùa thu-thu tiền
Cái bàn- bàn bạc
Bức tranh-tranh giành

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

B. THÀNH NGỮ

Bài 1: Tìm các thành ngữ trong các câu thơ sau:

Sinh lão bệnh tử một đời,
Năng nhặt chặt bị có thời giàu sang.
Giữa đường đứt gánh dở dang,
Không nơi nương tựa lang thang trên đường.
Sống phải trên kính dưới nhường,
Anh em máu mủ phải thương nhau cùng.
Con dao hai lưỡi đừng dùng
Đồng tâm hiệp lực ta cùng tiến lên.
Cơm no, áo ấm thì bền,
Ăn cháo đá bát thì nên loại trừ.
Lắm tiền nhiều của con hư,
Thất cơ lỡ vận từ từ sẽ qua.
Đừng nên cười ngựa xem hoa,
Cũng đừng kiểng chuyện làm quê nhiều khê.
Của nhà lá vườn đừng chê
Đem con bỏ chợ thì về làm chi.
Năm thì mười họa mấy khi,
Cứ lười như hủ lầy gì mà ăn.
Nửa tin, nửa ngờ lẫn tẩn,
Đi guốc trong bụng thì vẫn làm gì!
Tha phương cầu thực cứ đi
Miếng ăn miếng nhục chỉ vì tham lam.
Vinh hoa phú quý đừng ham,
Gieo gió gặt bão vì làm chuyện gian.
Con đàn cháu đống thì nhàn,

Ăn không nói có dễ tan cửa nhà.
Ngồi lê mách lẻo đàn bà,
Cao bay - xa chạy ấy là thằng "khôn".

Bài 2. Học sinh chọn 5 thành ngữ ở bài 1 và giải thích nghĩa

C. CÁCH LÀM BÀI VĂN BIỂU CẢM VỀ TÁC PHẨM VĂN HỌC

Em hãy lập dàn bài cho đề sau

Cảm nghĩ về bài thơ “Bánh trôi nước” của tác giả Hồ Xuân Hương

[illegible]